

Milieujaarrapportage 2025

Naam : Arno van der Spek,
Coördinator Duurzaamheid & Milieu
Afdeling : Dienst Informatie en Faciliteiten
Datum : 23 juli 2026

Voorwoord

Als Raad van Bestuur zijn wij trots op de stappen die ons ziekenhuis heeft gezet op het gebied van duurzaamheid. Als ziekenhuis voelen wij de verantwoordelijkheid om niet alleen de best mogelijke zorg te bieden, maar ook bij te dragen aan een gezonde leefomgeving voor onze patiënten, medewerkers en toekomstige generaties. Duurzaamheid is voor ons daarom geen keuze meer, maar vanzelfsprekend en een integraal onderdeel van onze maatschappelijke verantwoordelijkheid en onze strategie.

In het afgelopen jaar hebben we opnieuw belangrijke resultaten behaald. Een bijzonder moment was het behalen van het gouden keurmerk! Het behalen van deze belangrijke certificering is een erkenning voor de gezamenlijke inspanningen van velen binnen onze organisatie. Deze inspanningen dragen bij aan een toekomstbestendige en duurzame organisatie. Tegelijkertijd zien wij dit niet als onze eindbestemming, maar als een stimulans in een continu proces van verbeteren, vernieuwen en samenwerken, om onze ambities verder te realiseren.

Waar wij misschien nog wel het meest trots op zijn, is het enthousiasme waarmee onze medewerkers duurzaamheid omarmen. Onze Green Teams zetten zich dagelijks in, brengen ideeën in de praktijk en inspireren collega's. Zij laten zien dat grote en kleine initiatieven bijdragen aan onze duurzame ontwikkeling. Deze betrokkenheid laat zien dat verduurzaming alleen slaagt als dit gedragen wordt door de hele organisatie.

Duurzaamheid is stevig veranderd in onze strategie. Het afgelopen jaar is hard gewerkt aan het herzien van enkele beleidsstukken. In 2026 en 2027 staan er ook enkele stukken op de agenda om herzien te worden. Met deze nieuwe kaders geven we richting aan de verdere verduurzaming van onze bedrijfsvoering en zorgverlening. Hiermee leggen we een solide basis richting de toekomst.

Uitdagingen in de zorg kunnen we niet als ziekenhuis alleen aanpakken. Daarom werken we actief samen met andere zorgorganisaties, overheden, kennisinstellingen, maatschappelijke partners en andere organisaties. Door kennis te delen, van elkaar te leren en gezamenlijk initiatieven te ontwikkelen, vergroten we onze impact en dragen we bij aan een zorgsector die toekomstbestendig, innovatief en verantwoord is.

In dit verslag laten wij zien welke stappen er het afgelopen jaar gezet zijn, welke resultaten we hebben bereikt en waar we de komende jaren nog verder aan zullen werken. Wij bedanken alle medewerkers, vrijwilligers en samenwerkingspartners die zich met betrokkenheid inzetten voor de gezamenlijke ambitie om te verduurzamen. Met deze betrokkenheid maken we de zorg elke dag een beetje duurzamer.

Albert van Wijk, Natasja Bovee en Richard Groenendijk
Raad van Bestuur

Voorwoord	2
Inleiding	4
Milieu- en energiemangement	5
Wet- en regelgeving	5
Inspectie bevoegd gezag	5
Interne inspectie Evofenedex	5
Klimaat en energie	6
Elektriciteit	6
Gas	6
CO ₂ -footprint	7
Water en afvalwater	8
Waterbesparing	8
Externe onderzoeken	8
Circulariteit	9
Gevaarlijk afval en gevaarlijke stoffen	9
Catering en voeding	10
Duurzame en plantaardige voeding	10
Meten voedselverspilling	10
Campagnes	10
Mobiliteit	11
Wagenpark	11
Woon-werkverkeer	11
Inkoop & vastgoed	12
Offertetraject scopenreinigers	12
Duurzaam inkoopbeleid ZXL	12
Vastgoed	12
CO ₂ -routekaart	12
Green Teams	13
Samen de Zorg Vergroenen	13
Doelstellingen en voortgang	14

Inleiding

Het IJsselland Ziekenhuis neemt haar maatschappelijke verantwoordelijkheid om bij de dragen aan een duurzame samenleving. Deze jarenlange inzet om de organisatie te verduurzamen gebeurt aan de hand van het duurzaamheidsbeleid dat in 2023 is opgesteld. De speerpunten uit het beleid zijn de volgende:

- Voldoen aan milieuwet- en regelgeving;
- Uitvoering geven aan de afspraken uit de Green Deal 3.0;
- Uitrollen van de CO₂-routekaart;
- Het behouden en verstevigen van de Milieuthermometer Zorg.

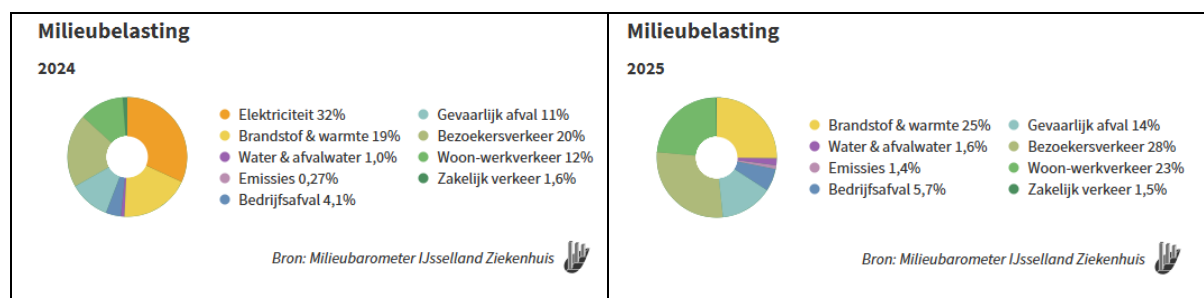
Door middel van dit milieujaarverslag 2025 informeert het IJsselland Ziekenhuis haar stakeholders over de milieu- en duurzaamheidsprestaties van het afgelopen jaar. Het jaarverslag bevat de resultaten en activiteiten op het gebied van milieu en duurzaamheid en geeft daarnaast weer hoe er invulling gegeven wordt aan het voldoen aan milieuwet- en regelgeving.

Het IJsselland Ziekenhuis wordt jaarlijks geauditeerd volgens het eisenschema van de Milieuthermometer Zorg. De Milieuthermometer Zorg is een managementsysteem waarbij de organisatie op een breed scala aan onderwerpen wordt gecontroleerd. Mede hierdoor is gekozen om een rapportage op te stellen aan de hand van de thema's van de Milieuthermometer Zorg. In het rapport worden relevante grafieken toegepast uit de Milieubarometer waarvan het IJsselland Ziekenhuis abonneementhouder is.

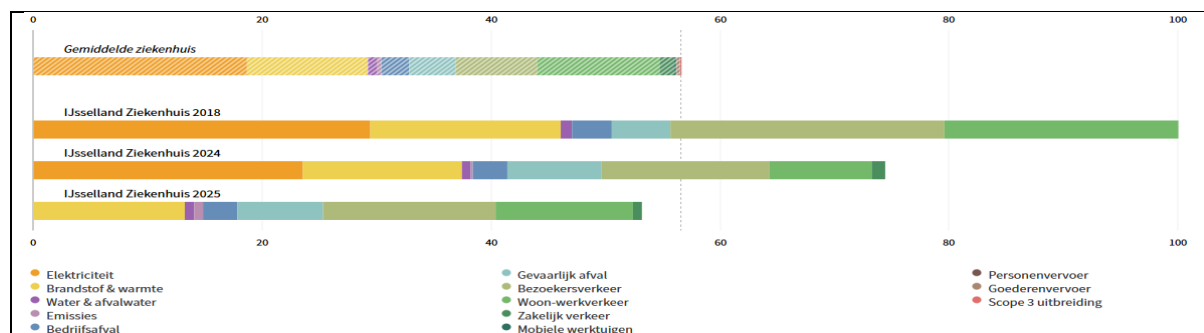
Belangrijkste resultaten die in 2025 zijn behaald:

- Het IJsselland Ziekenhuis heeft het gouden certificaat van de Milieuthermometer Zorg behaald. Dit certificaat is gekoppeld aan het officiële keurmerk Milieukeur;
- Het IJsselland Ziekenhuis is gestart met het inkopen van volledig gecertificeerde groene elektriciteit en heeft daarmee een aanzienlijke reductie weten te behalen binnen de milieuimpact van de organisatie;
- In 2025 is een start gemaakt met het invoeren van extra afvalscheidingsstromen die op termijn moeten resulteren in een reductie van het restafval;
- In 2025 is een reductie behaald van 9.000 kg SZA afval.

Hieronder een weergave van de milieubelasting van het IJsselland Ziekenhuis. In 2024 had het elektriciteitsverbruik nog de grootste milieu-impact. Door het 100% inkopen van gecertificeerde elektriciteit ligt nu de grootste impact bij het gasverbruik (brandstof en warmte) en mobiliteit.

In onderstaande tabel is in een meerjarengrafiek zichtbaar welke stappen het IJsselland Ziekenhuis afgelopen jaren gemaakt heeft in vergelijking met 2018 en ten opzichte van het ziekenhuisgemiddelde. De inkoop van volledig gecertificeerde elektriciteit heeft hier een groot aandeel in:

Milieu- en energiemangement

Milieumanagementsysteem

Door Milieuplatform Zorg en Stichting Milieukeur is een milieukeurmerk voor de zorg ontwikkeld, namelijk de Milieuthermometer Zorg. Dit keurmerk heeft drie niveaus: brons, zilver en goud. Voor het bronzen, zilveren en gouden niveau van de Milieuthermometer dient aan een oplopend aantal verplichte en extra criteria te worden voldaan.

Het normschema wordt iedere drie jaar herzien en verzaamd, in oktober 2024 is de laatste versie, versie 7, gepubliceerd. Afgelopen jaren was het IJsselland Ziekenhuis op het zilveren niveau gecertificeerd.

In 2025 heeft het IJsselland Ziekenhuis het gouden certificaat behaald door te voldoen aan alle verplichte criteria en daarnaast 30 extra criteria te hebben behaald. Hiermee is het IJsselland Ziekenhuis een van de 6 ziekenhuizen in Nederland met het gouden keurmerk dat gekoppeld is aan Milieukeur.

Wet- en regelgeving

Het IJsselland Ziekenhuis heeft de wettelijke zorgplicht om nadelige gevolgen voor het milieu, die ontstaan door activiteiten van het ziekenhuis, zo veel mogelijk te voorkomen en te beperken. Deze activiteiten vallen onder het BAL – het Besluit Activiteiten Leefomgeving, binnen de huidige Omgevingswet. In het BAL stelt het Rijk algemene regels voor activiteiten in de fysieke leefomgeving. De voornaamste regels uit het BAL zijn:

- Vermindering van het energieverbruik;
- Het beperken en het voorkomen van emissies en vervuiling naar bodem, lucht en water;
- Een optimale scheiding van de afvalstromen;
- Beperken van emissies door mobiliteit door het verkeer van personen en goederen van en naar het ziekenhuis.

Inspectie bevoegd gezag

DCMR Milieudienst Rijnmond controleert als bevoegd gedrag in opdracht van de regionale overheden de naleving van de milieu- en veiligheidsregels. In 2025 is er een fysieke controle geweest in en om het ziekenhuis. Er is gecontroleerd op de volgende wetgeving: Het Besluit Activiteiten Leefomgeving (BAL) en de bijbehorende regelingen. Bij de controle zijn enkele afwijkingen geconstateerd, die na het versturen van enkele documenten, binnen de gestelde termijn zijn opgelost.

In 2025 heeft het IJsselland Ziekenhuis maatregelen ingevoerd om het voldoen aan de geldende eisen en regelgeving bij een volgende controle te borgen.

Interne inspectie Evofenedex

Omdat het IJsselland Ziekenhuis werkt met gevaarlijke stoffen en gevaarlijke stoffen opslaat, verpakt en vervoert is het ziekenhuis wettelijk verplicht om een ADR gecertificeerde veiligheidsadviseur te hebben.

Het IJsselland Ziekenhuis heeft een vaste, gecertificeerde, ADR adviseur van Evofenedex die onder andere ADR en PGS audits uitvoert binnen het ziekenhuis (dit betreft het transport en de opslag van gevaarlijke stoffen).

In 2025 heeft de ADR/PGS audit plaatsgevonden in het ziekenhuis. Het IJsselland Ziekenhuis heeft zich op een aantal punten verbeterd tijdens de audit. Er werden nog enkele actiepunten geconstateerd. Op deze actiepunten zijn maatregelen genomen en bij de betreffende afdeling(en) uitgezet. Bij de audit van 2026 zullen de genomen acties geëvalueerd worden, waarna eventueel benodigde vervolgacties worden uitgezet.

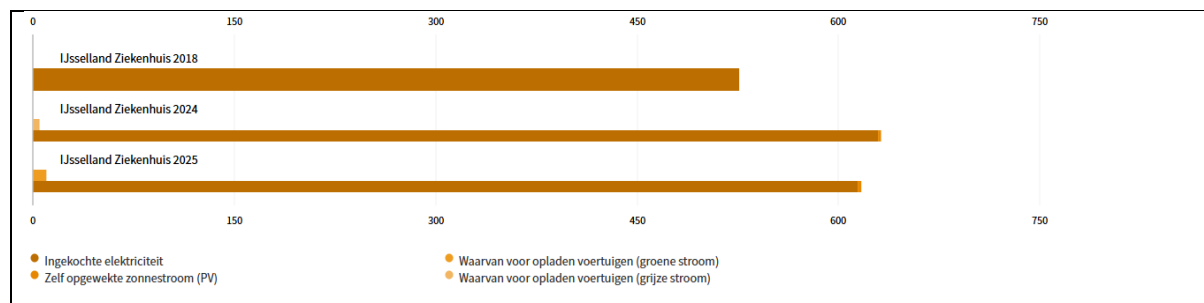
Klimaat en energie

Het IJsselland Ziekenhuis heeft de opgave om in lijn met het Klimaatakkoord in 2030 55% minder CO₂ uit te stoten in vergelijking met 2018, en om in 2050 klimaatneutraal te zijn. Niet alle gegevens waren in 2018 al inzichtelijk, en daarom is deze opgave lastig meetbaar te maken. Elektriciteit en gas zijn onderwerpen die wel al vele jaren gemonitord worden. Jaarlijks worden er betere inzichten verkregen in de milieu-impact, wat weer bijdraagt aan het sturen op resultaten.

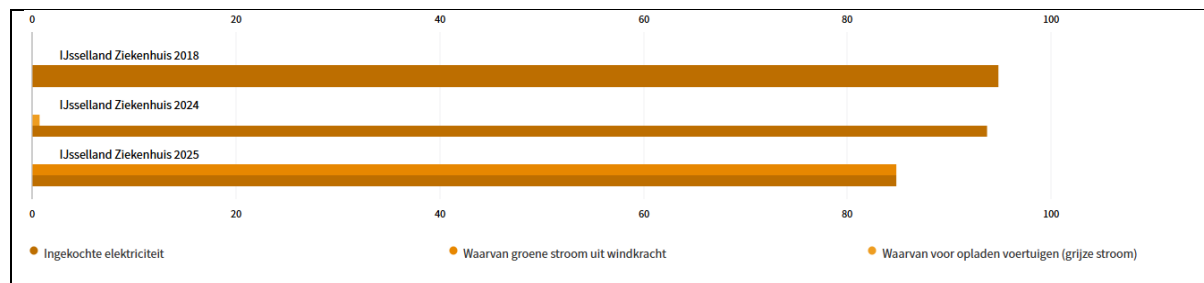
Elektriciteit

In 2025 heeft het IJsselland Ziekenhuis 7.284.025 kWh elektriciteit ingekocht. Dit is 200.000 kWh minder in vergelijking met 2024, een daling van 2,7%. Deze besparing is vooral gerealiseerd door het efficiënter inregelen van de installaties waar nog elk jaar winst te behalen valt. Omdat de elektriciteitsinkoop vanaf 2025 volledig gecertificeerd groen is, is de grootste besparing gerealiseerd op CO₂. De CO₂ uitstoot in scope 2 is hierdoor gedaald van 3.971 ton CO₂ naar 0 ton CO₂.

In de grafiek hieronder een vergelijk tussen het elektriciteitsverbruik per vloeroppervlak (MJ/m²) in de jaren 2018, 2024 en 2025:

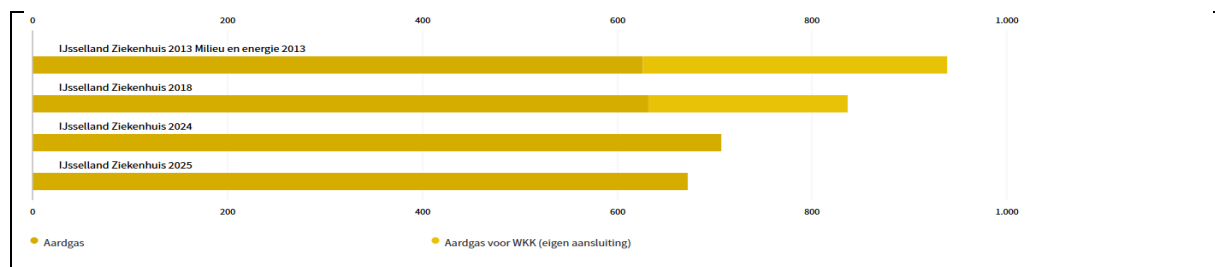
In de grafiek hieronder een vergelijk tussen de CO₂-uitstoot per vloeroppervlak (kg CO₂/m²) in de jaren 2018, 2024 en 2025:

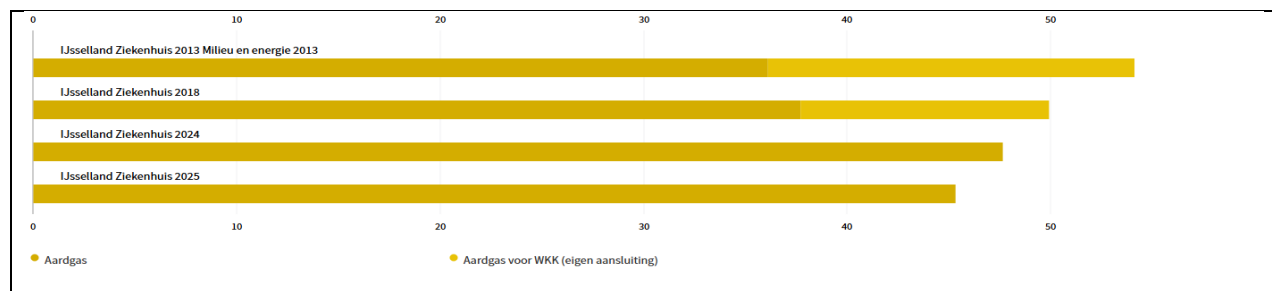
Gas

In 2025 heeft het IJsselland Ziekenhuis 906.716 m³ gas ingekocht. Dit is 53.000 m³ minder in vergelijking met 2024, een daling van 5,8%. Deze besparing is gerealiseerd door het efficiënter inregelen van de installaties waar nog elk jaar winst te behalen valt en uiteraard gedeeltelijk door het warmere weer ten opzichte van 2024. De besparing op CO₂-uitstoot is 99 ton CO₂.

In de grafiek hieronder een vergelijk tussen het gasverbruik per vloeroppervlak (MJ/m²) in de jaren 2013, 2018, 2024 en 2025:

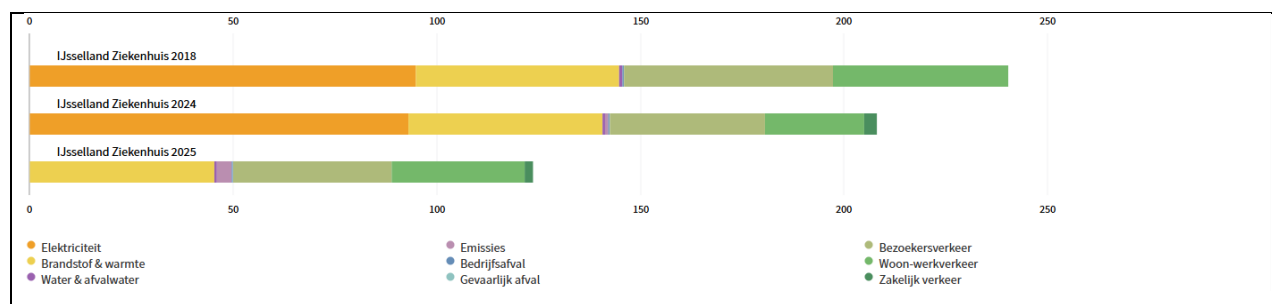
In de grafiek hieronder een vergelijking tussen de CO₂-uitstoot per vloeroppervlak (kg CO₂/m²) in de jaren 2013, 2018, 2024 en 2025:

CO₂-footprint

Andere thema's die invloed hebben op de CO₂-footprint van het IJsselland Ziekenhuis zijn inkoop, afval, mobiliteit en de emissies. Van het thema inkoop zijn de meeste gegevens nog niet inzichtelijk. In samenwerking met de werkgroep monitoring van Milieuplatform Zorg zal hier komende jaren meer inzicht in komen. Met de inzichtelijke gegevens is de CO₂-footprint van het IJsselland Ziekenhuis opgesteld:

In de grafiek hieronder is de CO₂ uitstoot (in kg CO₂/m²) van het IJsselland Ziekenhuis genormaliseerd op CO₂ per m² vloeroppervlak van de thema's; elektriciteit, brandstof, water en afvalwater, emissies, bedrijfsafval, gevaarlijk afval, bezoekersverkeer, woon/werkverkeer en zakelijk verkeer:

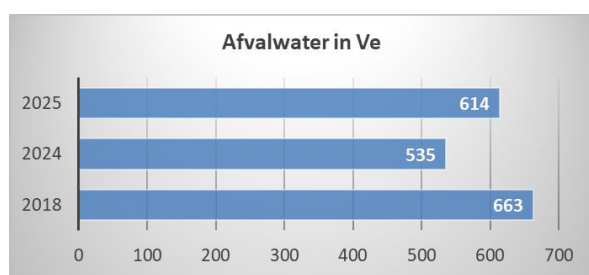
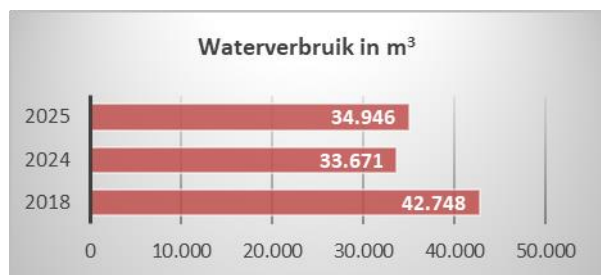
In bovenstaande tabel is duidelijk zichtbaar dat het IJsselland Ziekenhuis mooie stappen maakt in het verlagen van de CO₂-footprint ten opzichte van 2018.

Voor de compleetheit hieronder de CO₂-footprint van alle thema's maar zonder de thema's elektriciteit en brandstof. Hieruit blijkt dat door betere inzichten in de mobiliteit de CO₂-footprint op dat thema nog stijgt tot 2024. Zie ook het hoofdstuk mobiliteit. De uitstoot door de emissies is in 2025 gestegen door een lekkage van het koelsysteem. In 2024 is getart met het opnemen van de emissie van anesthesiegassen.

Water en afvalwater

In 2025 is het waterverbruik van het IJsselland Ziekenhuis ongeveer stabiel gebleven, zie linker tabel "Waterverbruik in m³". Er is een lichte stijging zichtbaar ten opzichte van 2024. Het waterverbruik ten opzichte van 2024 is met 3,8% gestegen. Deze stijging is mogelijk veroorzaakt door het vaker preventief spoelen ter voorkoming van legionella. De daling die ingezet is vanaf 2018/2019 is nog steeds zichtbaar, echter lijkt het verbruik zich rond de 34.000 m³ te stabiliseren. In 2026 wordt er in het ziekenhuis een bewustwordingscampagne uitgevoerd door middel van stickers op de reservoirs van alle toiletten.

In het afvalwater is over de afgelopen jaren (2017-2025) een schommelende trend te zien. Tussen 2022 en 2024 was de vervuilingseenheid dalende, maar in 2025 zien we weer een stijging van het aantal vervuilende eenheden (zie rechter tabel "Afvalwater in Ve"). De reden van deze stijging is nog niet inzichtelijk.

Waterbesparing

In 2024 heeft er binnen het IJsselland Ziekenhuis op een afdeling een pilot gedraaid om de voor- en nadelen van het toepassen van vermalers van Vernacare met pulpproducten in plaats van de traditionele bedpanspoelers te onderzoeken. Na een succesvolle pilot is in januari 2025 besloten om het systeem op alle afdelingen van het IJsselland Ziekenhuis te implementeren.

Voordelen vermaalsystemen Vernacare	
Minder kruisbesmettingen door het gebruik van disposables.	Minder waterverbruik omdat per cyclus meerdere producten verwerkt kunnen worden (509 m ³ theoretisch).
Tijds winst omdat het proces sneller werkt (meerdere producten worden tegelijk verwerkt en de verwerking werkt sneller).	Veiliger werken omdat er geen chemische producten gebruikt worden.
Minder energieverbruik omdat er geen warm water gebruikt wordt (7.791 kWh elektriciteit en 25.300 m ³ gas theoretisch).	Minder vervuילend omdat er geen chemische middelen in het oppervlakte water komen en omdat de disposables biologisch afbreekbaar zijn.

Binnen het IJsselland Ziekenhuis worden alleen douchekoppen en perlatoren toegepast met een doorstroom van maximaal 8,5 liter per minuut. Ook worden bij vervanging uitsluitend toiletreservoirs toegepast met een reservoirinhoud van maximaal 6 liter per spoeling.

Externe onderzoeken

Onder leiding van de Universiteit van Wageningen is in 2022 een onderzoek gestart naar medicatieresten in afvalwater (Removal of pharmaceuticals and antibiotic resistant genes in wastewater). Het onderzoek wordt uitgevoerd in samenwerking met vooraanstaande watertechnologiebedrijven, farmaceuten en zorginstellingen en zal ongeveer 3,5 jaar duren.

Eind 2025 is er bij het IJsselland Ziekenhuis een pilot uitgevoerd om verschillende technieken te testen. De resultaten van de pilot en van het gehele onderzoek worden begin 2026 uitgewerkt in een rapport dat medio half 2026 zal worden gepubliceerd.

Medicijnresten verwijderen uit afvalwater

Medicijnen helpen ons herstellen en gezond blijven. Maar na gebruik passen we een gedeelte uit en komt dit in het afvalwater terecht. In het IJsselland Ziekenhuis testen we technieken om geneesmiddelen uit afvalwater te verwijderen.

Op dit moment kunnen de huidige rioolwaterzuiveringsinstallaties nog niet alle medicijnresten verwijderen.

We gebruiken nanofiltratie om medicijnen uit het water te filteren en Activator (UV-licht & zuurstofwater) om de overgebleven resten af te breken.

Een mogelijke oplossing: waterzuivering bij de bron

Hier bij het ziekenhuis testen we twee technieken om minder vervuילd water naar de rioolwaterzuiveringsinstallatie te laten gaan. We hopen een goede oplossing te vinden die in de toekomst op veel plaatsen gebruikt kan worden.

Wat kunt u zelf doen?

Gebruik medicijnen alleen zoals voorgeschreven en breng ongebruikte medicijnen terug naar de apotheker.

Meer informatie

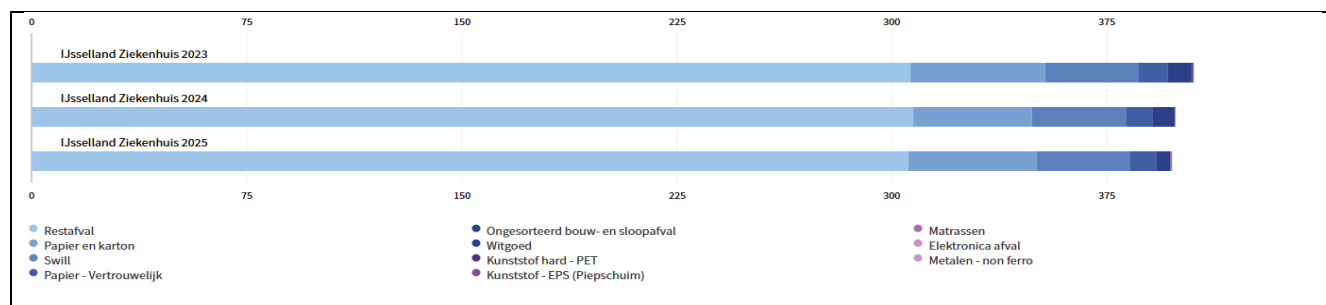
Deze test is onderdeel van het onderzoeksproject Oracle Monitoring and Removal of Pharmaceuticals, Antibiotics, and Antimicrobial Resistance at Source. In dit project werken bedrijven, kennisinstellingen en publieke organisaties samen. Het doel is om nieuwe technieken te vinden die resten van medicijnen en resistente bacteriën in afvalwater van ziekenhuizen en zorginstellingen kunnen verwijderen. Het project krijgt steun van de Topsector Agri & Food en wordt geleid door Wageningen Food & Biobased Research.

Partners: WAGENINGEN, CEV, NX filtration, TNO, IJsselland ziekenhuis, erantonius, UMCG: middin, espiro, ViborFluid, ORGANON, and others.

Circulariteit

In 2025 produceerde het IJsselland Ziekenhuis 487.000 kg afval (inclusief gevaarlijk afval). Dit is een vermindering van 2% ten opzichte van 2024 (10.000 kg). Het scheidingspercentage komt in 2025 uit op 36,3%. Opvallend is dat de reductie in afval vooral toe te schrijven is aan de afvalstromen restafval, bouw en sloofafval en SZA (specifiek ziekenhuis afval). Daarbij valt op dat de afvalstroom papier en karton juist verhoogd is. Niet duidelijk is, of dit komt door beter scheiden in het ziekenhuis, of door meer karton verpakkingsmateriaal. De inkoop van kantoorpapier is namelijk ongeveer gelijk gebleven. In 2026 zal dit onderzocht worden.

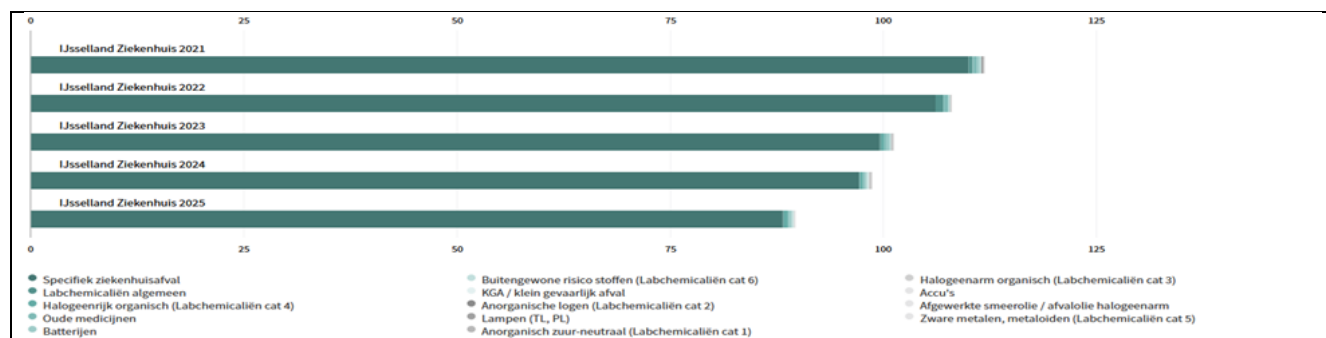
De hoeveelheid swill is in de rapportage een aanzienlijk aandeel. De reden hiervoor is dat bij de afvoer van de swill-containers de hoeveelheid niet gewogen wordt. Er wordt gerekend met het aantal afgevoerde containers met een vulgraad van ongeveer 75%. Dit komt niet overeen met de werkelijkheid afgevoerde hoeveelheid. Zie ook het hoofdstuk Catering en voeding.

Er is een reductie in het afval zichtbaar, echter is dit nog niet voldoende om te voldoen aan de doelstellingen van de Green Deal 3.0 om in 2026 een reductie van 25% te behalen. In 2025 is besloten om het afvoeren en verwerken van afval in 2026 aan te besteden in samenwerking met ZXL en het Franciscus Ziekenhuis. In de aanbesteding is het behalen van de doelstellingen van de Green Deal 3.0 opgenomen als gezamenlijke inspanning. Zo ook het wegen van alle afvalstromen om hierin betere inzichten, rapportages en doelstellingen te verkrijgen.

Gevaarlijk afval en gevaarlijke stoffen

Onderstaande tabel geeft het aantal kg afgevoerd gevaarlijk afval aan.

Uit deze grafiek blijkt dat specifiek ziekenhuisafval verreweg het grootste afvalstroom gevaarlijk afval is. Deze stroom is sinds de Coronapandemie structureel verhoogd en het IJsselland Ziekenhuis probeert deze stroom te verkleinen. Mede omdat er in deze stroom veel grondstoffen verloren gaan door de manier van verwerken. In 2025 is er een projectgroep opgestart met medewerkers van verpleegafdelingen om bewustzijn te creëren over welk afval er bij het SZA thuishoort. Het resultaat is de poster die bij elke SZA-container is geplaatst (zie inzet). In 2025 heeft dit tot een reductie geleid van 9,1% minder SZA-afval.

De overige gevaarlijke afvalstromen zijn voornamelijk afkomstig van het AKL, apotheek en scopenreiniging/CSA. Dit zijn redelijk constante afvalstromen en bestaan uit oa. perazijnzuur, reagens en medicatieafval.

In 2026 zal onderzocht worden op welke manier de afvalstroom SZA verder verkleind kan worden. Tevens zal het reductieplan gevaarlijke stoffen en het grondstoffen en afvalbeleid in 2026 vastgesteld worden.

Catering en voeding

Duurzame en plantaardige voeding

Het IJsselland Ziekenhuis werkt nauw samen met Albron om een voedingsconcept aan te bieden wat bijdraagt aan vitaliteit en herstel in het ziekenhuis. Bij een ziekenhuis hoort gezonde voeding en daarom is jaren geleden de beleidskeuze gemaakt om lekkere, gezonde en duurzame voeding aan te bieden aan patiënten, personeel en bezoekers.

Om bovenstaande reden heeft het IJsselland Ziekenhuis zich als een van de eerste ziekenhuizen aangesloten bij "Goede Zorg Proef Je" en wil voldoen aan de speerpunten van het Nationaal Preventieakkoord "een gezonder Nederland". Onderdeel hiervan is het de eiwittransitie waarbij het voedingsaanbod plantaardige eiwitten van de ziekenhuizen in 2026 50% moet zijn voor patiëntmaaltijden (mits medisch verantwoord) en voor personeel en bezoekers 60%. Het IJsselland Ziekenhuis voldoet in 2025 nog niet aan deze doelstellingen.

In 2025 was het aandeel plantaardige eiwitten als volgt:

- IJsselland Ziekenhuis Personeelsrestaurant: **52,7%** (in 2024 was dit 62,35%)
- IJsselland Ziekenhuis IJsselplein: **39,8%** (in 2024 was dit 39,48%)
- IJsselland Ziekenhuis Patiëntvoeding: **25%**

Naast plantaardige eiwitten wil het IJsselland Ziekenhuis ook een duurzame maaltijd aanbieden. Het aandeel duurzame producten was in 2025:

- IJsselland Ziekenhuis Personeelsrestaurant: **66,8%** (in 2024 was dit 59,9%)
- IJsselland Ziekenhuis IJsselplein: **81,1%** (in 2024 was dit 67,33%)
- IJsselland Ziekenhuis Patiëntvoeding: **8,19%** (In 2024 was dit 9,74%)

Het IJsselland Ziekenhuis voldoet nog niet aan de eigen doelstellingen (in lijn met Green Deal 3.0 en MTZ 7.0) en heeft een plan van aanpak opgesteld om eind 2026 te voldoen aan de doelstellingen.

Metten voedselverspilling

Ook in 2025 zet het IJsselland Ziekenhuis zich in samenwerking met Albron in om voedselverspilling tegen te gaan. In de keuken wordt sinds 2021 gebruik gemaakt van een geautomatiseerd meetsysteem van Orbisk. Dit meetsysteem is een combinatie van een camera, een weegschaal, beeldherkenning en rapportages waarmee, per vanuit de kliniek teruggekomen bord, in kaart wordt gebracht wat en hoeveel er is weggegooid. Tevens wordt er gemeten hoeveel er bij het bereiden van de maaltijden weggegooid is. Het doel is om, op basis van gewicht en in lijn met MTZ 7.0, maximaal 15% voedselverspilling te behalen bij het bereiden van maaltijden.

In 2025 was de verspilling van het IJsselland Ziekenhuis in totaal 3,5% van het totaal ingekochte gewicht. Hiermee is ruim aan de hierboven genoemde doelstelling voldaan: zie ook de tabel hieronder:

Onderdeel	Inkoop in kg	Verspilling in kg	Percentage
Patiëntvoeding	117.969	3.941	3,34 %
Patiëntmaaltijd	74.470	3.939	5,29 %
Totaal patiëntmaaltijden	192.439	7.601	3,95 %
IJsselplein	36.505	945	2,59 %
Personeelsrestaurant	33.431	818	2,45 %
Totaal IJsselland Ziekenhuis	262.375	9.364	3,5 %

Campagnes

Om het bewustzijn over het belang van plantaardige eiwitten, duurzame en gezonde voeding en het verminderen van verspilling te vergroten, houdt het IJsselland Ziekenhuis in samenwerking met Albron jaarlijkse campagnes en promoties binnen het gehele ziekenhuis. In 2025 is er oa. aandacht geweest voor de volgende campagnes: Nationale week zonder vlees, Eet geen dierendag, week van de verspilling.

Mobiliteit

Wagenpark

Het IJsselland Ziekenhuis heeft een eigen wagenpark dat bestaat uit bedrijfswagens ten behoeve van de ziekenhuisapothek en het laboratorium. Daarnaast heeft het IJsselland Ziekenhuis een elektrische shuttlebus voor het vervoer van patiënten en bezoekers van en naar het metrostation. In 2024 is het wagenpark grotendeels geëlektrificeerd. In 2025 is het elektrische wagenpark verder uitgebreid door middel van het inzetten van een 4-tal elektrische personenauto's van het type Hyundai Kona. Inmiddels is het aandeel elektrische auto's 73,68%.

Woon-werkverkeer

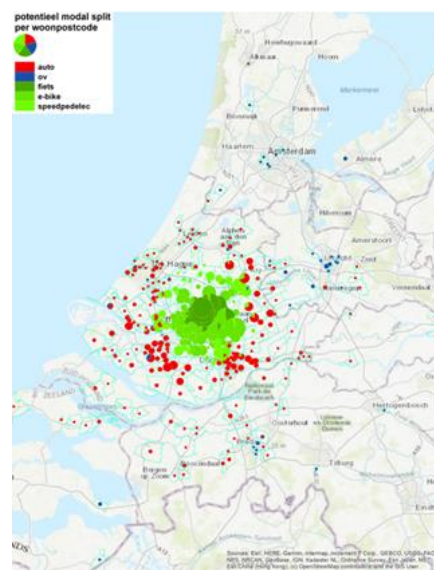
In 2025 heeft het IJsselland Ziekenhuis 1.417 FTE en 2.372 medewerkers, hiervan woont 38% binnen een straal van 7,5 kilometer van het ziekenhuis. De gemiddelde woon-werkafstand is 15,1 km. 68% van de medewerkers woont binnen een afstand van 15 km.

In de volgende tabel het aantal km woon-werk en zakelijk vervoer (WPM):

Modaliteit 2025	Aantal kilometer totaal	Woon-werk vervoer	Zakelijk vervoer (gedeclareerd)
Auto (benzine)	5.931.173	5.724.232	206.941
Auto (diesel)	168.972	163.126	5.846
Auto ((P)HEV)	1.039.170	805.035	234.135
Auto (elektrisch)	1.088.411	918.705	169.707
Auto (overig)	172.644	77.011	95.632
Motorfiets (brandstof)	137.471	135.282	2.190
Bromfiets/scooter	48.433	48.433	0
Bromfiets/scooter (elektrisch)/speedpedelec	43.514	43.514	0
(e-)fietsen of lopen	1.500.485	1.470.159	30.326
OV	768.887	735.057	33.830
Carpool	16.471	16.471	0
Totaal	10.915.630	10.137.024	778.607

Afgelopen jaren zijn er verschillende analyses gemaakt op het woon-werk en het zakelijk verkeer en die laat zien dat het verduurzamingspotentieel voornamelijk ligt bij het woon-werk verkeer (zie bijgevoegde kaart). Er is binnen het personeelsbestand een aanzienlijke potentie om het aandeel actief vervoer te vergroten (en daarmee het autogebruik te verminderen). 68% van het personeelsbestand woont binnen een afstand van 15 km van het ziekenhuis.

In 2025 is gestart met een traject om een nieuw mobiliteitsbeleid op te stellen met maatregelen om dit potentieel te benutten en hiermee een verduurzaming te realiseren in lijn met de klimaatdoelen van 2030. De verwachting is om dit mobiliteitsbeleid eind 2026 op te leveren.

Inkoop & vastgoed

Het IJsselland Ziekenhuis heeft een Inkoop- en aanbestedingsbeleid waarin duurzaam inkopen een onderdeel is. Zo is in dit beleid vastgelegd dat de Coördinator Duurzaamheid & Milieu altijd wordt geconsulteerd bij aanbestedingen. Alle inkoop voor het IJsselland Ziekenhuis gaat via Zorgservice XL. Zij kopen tevens in voor 5 andere regionale ziekenhuizen en verzorgen ook een magazijnfunctie voor de aangesloten ziekenhuizen.

Per 2025 heeft het IJsselland Ziekenhuis een addendum aan het inkoopbeleid vastgesteld waarin duurzaamheid bij elk inkooptraject voor medische apparatuur en hulpmiddelen voor 15% meegewogen wordt. Daarnaast is met ZXL en de andere aangesloten ziekenhuizen afgesproken dat bij elk inkooptraject duurzaamheid wordt opgenomen.

Offertetraject scopenreinigers

Na de vaststelling van het addendum is het eerste traject waar duurzaamheid wordt meegewogen het offertetraject scopenreinigers. Aan de hand van dit traject zijn er een aantal vaste eisen/criteria in het PVE opgenomen die bij elk offertetraject uitgevraagd worden.

Duurzaam inkoopbeleid ZXL

In 2025 zijn de aangesloten ziekenhuizen gestart met een traject om gezamenlijk een beleid duurzaam inkopen op te stellen. Het beleid is opgesteld op basis van de ISO 20400. In dit beleid zijn oa. de volgende onderdelen opgenomen:

- Toepassing binnen alle inkooptrajecten;
- Kerndoelstellingen;
- Zoeken van partnerschappen;
- PVE met verplichte criteria;
- Criteria Milieuthermometer Zorg;
- Leveranciersbeoordelingen.

De verwachting is dat het beleid Duurzaam Inkopen ZXL medio Q3 2026 zal worden vastgesteld.

Vastgoed

In 2025 is geen nieuwbouw, renovatie of uitbreiding aan het gebouw geweest. Het bruto vloeroppervlak van het ziekenhuisgebouw blijft hierdoor 47.451 m² en de gebouwinhoud blijft 150.001 m³.

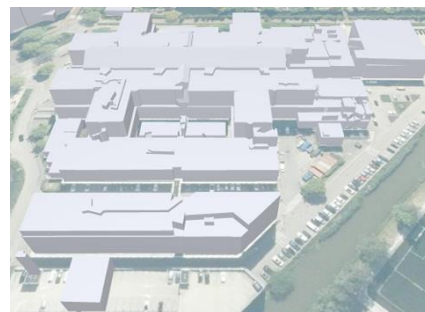
CO₂-routekaart

Het IJsselland Ziekenhuis heeft een in 2021 vastgestelde CO₂-routekaart.

In de periode tussen 2023 en 2025 is vanuit de vastgestelde routekaart een onderzoek uitgevoerd naar verduurzaming en mogelijke energietransitie van het IJsselland Ziekenhuis. Een verdieping van de huidige routekaart.

De uitwerking van de CO₂-routekaart op basis van een integraal stappenplan:

- MJOP herijken en integreren van diverse verduurzamingsstappen;
- Analyse EML-maatregelen (ventilatoren, LED, energierugwinning luchtbehandeling e.d.);
- Opstellen EML-rapportage om te komen tot zinvolle maatregelen (ETVT < 5 jaar);
- Verduurzamingsstappen – korte termijn omzetten naar uitvoeringsplannen;
- Vervanging warmte- en koudeopwekking verder uitwerken in een haalbaarheidsstudie (besluitvorming naar verwachting in 2027 noodzakelijk);
- Samenvoegen van verduurzamingsstappen tot (deel)projecten;
- Vastgoedplan en MJOP combineren.

De verwachting is dat medio Q4 2026 de verdieping gereed is en het MJOP hierop aangepast wordt.

Green Teams

Zorgafdelingen en medewerkers willen steeds vaker een bijdrage leveren om de impact van de zorg op de omgeving en de samenleving te verkleinen. Deze "groene golf" is zeker in het IJsselland Ziekenhuis voelbaar.

In 2025 is het aantal Green Teams weer uitgebreid. Het IJsselland Ziekenhuis heeft inmiddels 11 actieve Green Teams. Vanuit de Green Teams worden steeds meer pilots en projecten geïnitieerd om te besparen op energie, grondstoffen, afval en vaker over te stappen op re-usables.

Om de steeds groeiende hoeveelheid initiatieven te stroomlijnen en zoveel mogelijk snel in uitvoering te brengen, is in 2025 de Duurzaamheid Advies Commissie (DAC) opgericht. Deze commissie bestaat uit een afvaardiging van de MAC, de voorzitter van het centrale Green Team, de Coördinator Duurzaamheid & Milieu, de Facilitair Manager, een Projectsecretaresse en zijdelings is de afdeling infectiepreventie aangesloten.

Het doel van het DAC is om alle initiatieven te beoordelen, te prioriteren, te registreren en de resultaten te monitoren om aan de hand van die resultaten te kunnen rapporteren.

Hieronder een greep van het grote aantal initiatieven die uit de Green Teams of vanuit afdelingen zijn voortgekomen in 2025:

- Afvalonderzoek kinderafdeling;
- Blaascatheterisatie onsteriel ipv steriel;
- Minder handschoenengebruik;
- Minder gebruik pleisters;
- Herbruikbare partussets;
- Minder gebruik bankpapier;
- Hergebruik spuit bij balloninleiding en spuitje van CAD;
- Deelname aan Groene Zorg Festival en Klimaatmarsen;
- Mogelijkheden tot scheiden van afvalstromen;
- Verpakkingsmateriaal recycleren;
- Deelname project Green Duurzame Zorg (ziekenhuisapotheek);
- Medicatie die is uitgezet en retour komt van de kliniek terug opnemen in de werkvoorraad indien scanbaar en per stuk verpakt (ziekenhuisapotheek);
- Deprescribing bij geriatrie;
- Onderwijsprogramma duurzaam voorschrijven;
- Deelname aan challenges;
- Inzamelen schoon plastic;
- Eco tafellakens naast de bestaande tafellakens (OK);
- Propofol spuiten van 1% naar 2%;
- Meeste ingrepen geen mutsen voor patiënten op de OK;
- Medicatie waar mogelijk van IV naar oraal;
- Infuuslijnen iedere 7 dagen vervangen i.p.v. iedere 3 dagen (IC);
- Het bewustzijn binnen het gehele ziekenhuis wordt steeds groter (alle Green Teams).

Naast al deze mooie initiatieven zijn er nog een groot aantal initiatieven uitgewerkt door de Green Teams. De initiatieven die in voorgaande jaren zijn geïntroduceerd worden nog steeds toegepast.

Samen de Zorg Vergroenen

In 2025 is de Green Nurse Champion gestart om bewezen duurzame initiatieven te implementeren op verpleegafdelingen. De Green Nurse Champion is onderdeel van het landelijke programma Samen de Zorg Vergroenen en kan ingezet worden door middel van subsidiegelden vanuit het Citrien Fonds.

Het programma bestaat uit twee pijlers (verpleegafdelingen en geneesmiddelengebruik) en zal in 2026 verder uitgerold worden. Het doel van het programma is om minimaal 8 interventies op verpleegafdelingen en minimaal 2 interventies uit de pijler geneesmiddelengebruik te implementeren.

Doelstellingen en voortgang

Certificering
<u>Doelstelling 2024</u> – Behalen gouden certificaat Milieuthermometer Zorg.
Het IJsselland Ziekenhuis heeft in 2025 het gouden certificaat van de Milieuthermometer Zorg behaald op basis van schema 6. Het gouden certificaat is gekoppeld aan Milieukeur. Hiermee is aan de doelstelling van 2024 voldaan.
<u>Doelstelling 2026</u> – Behouden gouden certificaat Milieuthermometer Zorg bij hernieuwde eisenschema (schema 7).
Energie, water en afvalwater
<u>Doelstelling 2024</u> – Verlaging energie- en waterverbruik van afgelopen jaren doorzetten. CO ₂ -uitstoot verlagen door inkopen volledig groene elektriciteit en verlagen vervuilingseenheden afvalwater.
Verlagen energie- en waterverbruik – IJsselland Ziekenhuis heeft doelstelling gedeeltelijk behaald. Elektriciteitsverbruik gedaald met 2,7% en gasverbruik met 5,8%. Echter het waterverbruik is ongeveer gelijk gebleven.
Verlagen van de CO ₂ -uitstoot door inkoop gecertificeerde groene elektriciteit – Doelstelling is behaald. Vanaf 1 januari 2025 koopt het IJsselland Ziekenhuis 100% gecertificeerd groene elektriciteit in.
Verlagen vervuilingseenheden – Doelstelling is niet behaald. De vervuilingseenheden zijn in 2025 gestegen. Oorzaak hiervan is erg lastig te achterhalen. Mogelijke oorzaak kan zijn oorsprong hebben in het toepassen van het vermaalsysteem. In 2026 wordt het afvalwater van het IJsselland Ziekenhuis periodiek bemonsterd door de omgevingsdienst DCMR.
<u>Doelstelling 2026</u> – Verlaging energie- en waterverbruik van afgelopen jaren doorzetten. Richtwaarde is 5%. CO ₂ -uitstoot verlagen door inkopen volledig groene elektriciteit en verlagen vervuilingseenheden afvalwater.
Afval
<u>Doelstelling 2024</u> – Verlagen van de hoeveelheid afgevoerd SZA-afval.
Het IJsselland Ziekenhuis heeft in 2025 ene project gedraaid om het aandeel SZA te verkleinen. De doelstelling is behaald. Er is in 2025 9,1% minder SZA ingezameld. Echter is het percentage SZA ten opzichte van andere ziekenhuizen nog steeds hoog.
<u>Doelstelling 2026</u> – Het percentage SZA verder verminderen. Gezien de benchmarkgegevens is de richtwaarde een daling van 15%.
Mobiliteit
<u>Doelstelling 2024</u> – CO ₂ -uitstoot verlagen en project opstarten ten behoeven van herzien mobiliteitsbeleid.
De doelstelling is gedeeltelijk behaald. De CO ₂ -vergelijking tussen 2024 en 2025 is bij het schrijven van de jaarrapportage niet op te maken. Bij het maken van de scan is een verkeerde thuiswerkindicatie gebruikt. De rapportage over 2024 moet hierdoor aangepast worden. Wel is het project herzien mobiliteitsbeleid opgestart met de verwachting dat het herziene mobiliteitsbeleid eind 2026 vastgesteld kan worden.
<u>Doelstelling 2026</u> – Herzien en vaststellen mobiliteitsbeleid. Met mobiliteitsbeleid in 2027 een verlaging van de CO ₂ -uitstoot mobiliteit realiseren.
Green Teams
<u>Doelstelling 2024</u> – Oprichten adviescommissie en resultaten rapporteren
Doelstelling is behaald. DAC is opgericht, initiatieven worden geregistreerd sinds januari 2025. Rapportage is per 2026 mogelijk.
Rapportage
<u>Doelstelling 2024</u> – Nieuwe opzet milieujaarrapportage.
Doelstelling is gedeeltelijk behaald. Nieuwe opzet (eenvoudiger leesbaar en compactere rapportage) is gerealiseerd. Nieuwe opzet (met infografic) is nog niet gerealiseerd.
<u>Doelstelling 2026</u> – Milieujaarrapportage als infografic.

- Einde document -